

Jaroslav Klus

Pseudologia phantastica

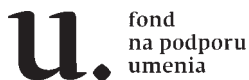
VYDAVATEĽSTVO
SPOLKU SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV

Copyright © 2017 Jaroslav Klus
Cover design © 2017 Ľubica Končeková
Cover illustration © 2017 Miroslav Ďurica
Slovak edition © 2017 Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov,
spol. s r. o., Bratislava
e-mail: vsss@vsss.sk
<http://www.vsss.sk>

Realizované s finančnou podporou
Literárneho fondu

Vydanie knihy finančne podporil
Fond na podporu umenia

VYDAVATEĽSTVO
SPOLKU SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV,
spol. s r. o.

Jaroslav Klus: Pseudologia phantastica
Zodpovedná redaktorka Anna Penkovová
Sadzbu a obálku s použitím výtvarného návrhu Miroslava Ďuricu
graficky spracovala Ľubica Končeková
Tlač P + M, s. r. o., Turany
Prvé vydanie
Printed in Slovakia

ISBN 978-80-8061-985-5

Jaroslav Klus

Pseudologia phantastica

Všetky postavy v tejto knihe sú kreáciou autorovej vedomej fikcie. Akákoľvek podobnosť literárnych hrdinov v príbehu so skutočnými ľuďmi, s ich menami a osudmi je výhradne náhodná.

Motto:
„Nechcú ma tu
je vo mne príliš z iného sveta
rád pozerám ku kométam
jem tulipány a zapíjam ich súmrakom
niekedy som a niekedy nie som“

J. Klus

1. část: Psychóza

List č. 1

Drahá Schizoafektívna psychotická porucha, dovoľte, aby som Vám napísal list. Staromódny list na papieri, taký, aký som v mladosti písal vlastnej manželke. Vy ste však viac ako moja manželka. Z môjho sveta si totiž beriete všetko, čo Vám príde na rozum. Máte tri mená ako šľachtická. Nie „ako“ – Vy ste šľachtická. Ste grófka. Zvrhlá, nerestná a nenásytná. Môj atrament, ktorým píšem tento list, je modrý, a je to Vaša krv. Chcem Vás nechať vykrvácať a vypísať Vás zo seba. Ste grófka medzi duševnými chorobami. Rada tancujete. Milujete tanec. Nie však štvorylku, tango či valčík. Ušľachtilé tance, pri ktorých sa človek vznáša a je vznešený. Váš tanec sa deje vo vnútri, v človeku, je šíalený a prináša des. Máte dve dcéry a tie sa pri mne v dámskej volenke rady striedajú. Volajú sa: Psychóza a Mánia. Mal som tú česť s oboma a cítim sa ako zviera roztrhané na márne kúsky. Aby vstala zo stoličky Psychóza a vyzvala ma do tanca, stačí viac stresu. No a Mánia miluje môj nadmerný pocit šťastia. Keď sa obe dámy postaví a podajú si ruky, zlejú sa do jednej duševnej choroby, do Vás, drahá Schizoafektívna psychotická porucha. Dúfam, že ste pochopili, že slovíčko „drahá“ myslím ironicky. Chorobe, ktorá mi toľko vzala, by som predsa nedvoril. Ale Vy ste chápacá, vnímavá, vynaliezavá a neuveriteľne prispôsobivá. Máte k dispozícii môj mozog. Poľahky si domyslíte, aké sú moje skutočné city k Vám.

Poznáme sa od môjho detstva. Avšak zreteľne ste sa mi prvýkrát zahľadeli do očí až v mladosti, mohol som

mať tak dvadsaťpäť. Vrátim sa však k detstvu. Vtedy ste si ma veľmi nevšimli, za čo Vám spätne ďakujem. Vďaka skutočnosti, že ste na zrelých, som mohol prežiť šťastné detstvo. Aj keď úplne cudná ste neboli. Občas som po Vašom dotyku vyviedol niečo, pri čom rodičom zostával rozum stáť. V mladosti som Vás párkrát zavetril. Ušiel som Vám k bojovému umeniu a celé roky udieral do vzduchu. V skutočnosti som udieral do Vašej tváre a Vy ste skrvavená padali na kolená. Vaše kolená musia byť plné mozolov. Kľačať toľké roky. Žili ste ako pustovníčka, lenže pokoru ste v srdci nemali. Kuli ste pomstu, a kuli ste ju umne. Nevidel som ju, necítil som ju, len som sa Vám bezhlavo rútil do náručia, aby ste so mnou bezcitne naložili, a to až tak, že ste moju ženu takmer utrúpili na smrť a mame dobre že nepuklo od žiaľu srdce. Ja pomstu nekujem, drahá Schizoafektívna psychotická porucha, ja ju rovno vykonám. Všetkým vyrozprávam, aká ste kurva, ako sa s nikým nemaznáte a ako na nič neberiete ohľad.

Rozmýšľam, ako by sa na mňa pozerali moji predkovia, keby ma videli v blázinci, vo Vašom náručí. Asi by sa za mňa hanbili a odvrátili sa odo mňa. V tom čase, v ich čase, by som chodil po dedine a rozprával ľuďom nezmysly, podľa mňa proroctvá, posolstvá, vízie a bol by som vyhlásený za obecného blázna. Ľudia by ma chvíľu počúvali a potom by len s úsmevom mávli rukou a išli si po svojom. Do kostola by som chodil výhradne v sprievode matky, aby som tam nevystrájal a netáral namiesto farára. Pri každej príležitosti, svadby, krsty, pohreby, zabíjačky..., by mi ľudia naliali za pohárik, možno aj dva. Cítili by zadosťučinenie, že pomohli nešťastníkovi. Stal by sa zo mňa alkoholik a jedného pekného dňa by ma našli zamrznutého niekde v lese. Mamu by bodlo pri srdci, ale v konečnom dôsledku by sa jej ulávilo. Na pohreb by prišla len moja najbližšia rodina. Ostatným by som bol ukradnutý. A možno by bolo všetko úplne ináč. Bol by som vzdelaný a svoje vízie by som hovoril len v kruhu najbližších, tak-

tiež vzdelaných ľudí. Fantázie by som po večeroch spisoval a neskôr publikoval. Bol by som trochu čudák, ale ináč ctihodný muž.

Som vzdelaný, azda aj trochu čudák, ale kruh najbližších nemám. Nemám komu o Vás porozprávať, nuž o Vás napíšem. Ako upíra Vás vyvlečiem na svetlo sveta a verím, že zaveje ten správny vietor a Vy sa rozpadnutá na prach navždy pominiete. Navyše, všetko, čo ste mi ukradli, si svojím príbehom zoberiem späť a možno získam aj niečo navyše, seba.

1. kapitola

„Pán magister, vaša fantázia je pre vás toxická,“ oznámila mi pani primárka na psychiatrickom oddelení po absolvovaní úvodného pohovoru, v ktorom sa z mojich úst dopyčula, že všetko vôkol nás sú len symboly, antické symboly. „Vaša fantázia vám paralyzuje myseľ a zatemňuje mozog. Aký je deň?“

„Pondelok.“

„Rok?“

„Spýtajte sa mojej psychologičky. Ako som povedal, všetko je o symboloch. Aj tento váš pohár vody je symbol. Dokonca aj vaša otázka je symbol. Všetko sú len symboly, rozumiete? Všetko je totiž naopak. Svet je obrátené zrkadlo.“

„Prečo ste nechceli, aby pri našom rozhovore bola prítomná vaša manželka?“

„Spýtajte sa psychologičky, ona mi rozumie.“

„Potrebujem to počuť od vás.“

„Som prekliaty, nedokážem odpovedať. Navyše, všetko som už povedal mojej psychologičke. Možno je niekde blízko, počul som ju.“

„Nie je tu, telefonovali ste s ňou cestou v aute.“

„Ako viete?“

„Vaša manželka nám to oznámila.“

„Kde je moja žena?“

„Na chodbe, nepriali ste si, aby vás počula.“

„Kde som?“

„Na psychiatrickom oddelení.“

„Som posadnutý zlým duchom, nie som blázon.“

„Nikto nehovorí, že ste blázon. Klame vás vaša fantázia. Je silnejšia ako váš intelekt. Chvíľu si u nás oddýchnete. Podpíšte, že súhlasíte s hospitalizáciou!“

Podpísal som. Odviedli ma do inej miestnosti. Prikázali mi vyzliecť sa. Vyzliekol som sa donaha. Úplne som sa odovzdal do rúk ošetrojúcemu personálu na psychiatrickom oddelení. Na nič som nemyslel.

„Spodnú bielizeň si môžete nechať,“ usmiala sa sestrička.

Poslúchol som. Naliali do mňa rôzne vodičky, pichli mi asi tri injekcie a prehltol som zopár tabletiiek.

Prvý deň pobytu na psychiatrii ma zožieralo presvedčenie, že som posadnutý zlým duchom. Keď som si ľahol do postele, všimol som si, že na okraji postele sú kožené remene.

„Nepripútate ma?“ Desilo ma, že diabol vo mne vykoná niečo zlé.

Sestrička, ktorá ma ukladala do postele, sa len zasmiala a poznamenala: „Nebojte sa, o chvíľu budete spať, aj keby bolo vo vás sto čertov.“

Umiestnili ma na jednotke intenzívnej starostlivosti. Izba mala číslo jeden. Čierna diera psychiatrického oddelenia. Na jednotku dávali najťažšie prípady. To som však vtedy ešte nevedel.

Spočiatku to na spánok veľmi nevyzeralo. Na vedľajšej posteli bol totiž pripútaný starec, ktorý ziapal ako zmyslov zbavený. Spať vedľa vrieskajúceho reaktora bolo nad ľudské sily. Keby Mick Jagger z Rolling Stones vedel, že niekde na Slovensku existuje starý muž, ktorý dokáže bez prestávky celú noc vyziapovať, zbledol by závišťou. Starec mal plienku, ktorá sa mu zosunula na kolená a bola celá osratá. V prítomí som jeho plienku len cítil a dúfal, že si ju rýchlo všimnú aj sestričky, pretože od postele slovenského Micka Jaggera sa šíril neznesiteľný zápach.

Aby toho nebolo málo, okrem uvrieskaného starca ležal na jednotke intenzívnej starostlivosti aj jeden muž

v delíriu. Prosil ma, aby som ho odviazal. Pokladal ma za vlastného otca. Jeho hlas znel ako zo záhrobia: „Otec, pomôž mi! Otec, odviaž ma! Otec, ja už nevydržím! Otec, zachráň ma!“

Priložil som si na tvár vankúš a pokúsil sa o modlitbu. Keď mi z úst zaznelo „V mene otca...“, v mysli sa mi vyjavil prosiaci muž v delíriu. Rozhodol som sa pre plač. V nádeji, že zopár slaných slz vyplaví zo mňa preukrutnú úzkosť, zovrel som hrud' a tvár si pokrkvával do bolestivej masky. Nič, iba uvrieskaný starec a „môj syn“. Napokon zvíťazil farmaceutický priemysel. Všetky lieky, injekcie a vodičky, ktoré do mňa nasúkali, splnili svoj účel a uvrhli ma do bezsenného chemického spánku.

List č. 2

Drahá Schizoafektívna psychotická porucha, verím, že si spokojne mädlíte ruky, keď ma vidíte na kolenách. A to som ešte neopísal, čo všetko ste so mnou povystrájali doma, skôr než ma hospitalizovali. Mal som úžasné tanečné sólo s vašou zlovestnou dcérou, kontesou Psychózou. V hrudi som cítil sopku. V jednom kuse som ziapal a metal sa po zemi. Vykrikoval som: „Zdochni, kurva!“

Dali ste mi však aj jeden darček. Krátke osvietenie. Videl som budúcnosť. Dovolili ste mi pozrieť sa do budúcnosti. Najskôr som nazrel len za roh času. Všetko sa opakovalo dvakrát. Najskôr v mojej hlave a potom v skutočnosti. Bol som v práci. Videl som, ako niekto zaklopal na dvere mojej kancelárie a ja som v predstave otvoril dvere, stál za nimi kolega a vyslovil vetu. Zreteľne som ju v predstave počul. O chvíľu naozaj. Niekto zaklopal na dvere. Išiel som otvoriť. A tam môj podriadený. Tá istá otázka ako v predstave. Preľakol som sa. Prvé pohladenie Vašej dcéry Psychózy. Nasledovala ďalšia predstava. Kolegyňa s tlačivom, ktoré chcela dať podpísať. Opäť ten istý scenár. Zaklopanie, kolegyňa, tlačivo. Roztriasol som sa. Cigareta. Potrebujem cigaretu, napadlo mi. Za školou, v ktorej pracujem ako zástupca riaditeľky, máme vyhradené miesto, kde chodíme fajčiť. V mysli sa mi vyjavila cesta za školu. Verím, drahá Schizoafektívna psychotická porucha, že ste sa dobre bavili. Svoju dcéru Psychózu ste na mňa huckali ako besného psa. Za školou som v predstave nikoho nevidel. Tešil som sa, že v pokoji vyfajčím cigaretu a moje vi-

diny, ruky Psychózy, prestanem vidieť. Netušil som, že za školou mi Psychóza ukáže prsia. Boli obrovské. Vyjavila sa mi moja budúcnosť niekoľko desaťročí dopredu. Neveril som vlastným očiam. Cigaretu som od vzrušenia takmer zjedol. Zapálil som si ďalšiu a ďalšiu a ďalšiu. Vyfajčil som celú škatuľku. Obzeral som si budúcnosť a niečo nezrozumiteľne brblal. Keď už mala Psychóza pocit, že som si jej prsia dostatočne vyobzeral, prudko ma bodla ukazovák do hrude a ja som na plné ústa opäť vykrikoval: „Zdochni, kurva!“ Po chvíli pribehla moja žena. Kolegovia jej zvestovali, že nie som úplne v poriadku. Musela môj výkrik počuť. So strachom v očiach ma objala a snažila sa ma upokojiť. Keď som sa začínal upokojovať, Psychóza začala žiarliť a vložila mi do úst slová, že som Boh. To ste jej poradili Vy, drahá Schizoafektívna psychotická porucha? Lebo ak áno, poradili ste jej dobre. Manželka sa preľakla. Usúdila, že musíme ísť domov. Zaviedla ma k riaditeľke. V riaditeľni som sa vrhol na gauč a začal nariekať, že môj otec zomrie. Vaša dcéra vytiahla ďalší tromf. Riaditeľka, keď ma videla, usúdila, že naozaj bude lepšie, keď si pôjdem oddýchnuť. Cítil som prsty Psychózy v krku. Namiesto zvratkov vychádzali zo mňa vety o blížiacej sa smrti môjho otca. Riaditeľka len zalomila rukami, že to sa musí stať práve teraz, keď majú byť voľby riaditeľa a ja som mal byť jej nástupca. Psychóze bol môj kariérny rast ukradnutý. Vyťahovala zo mňa vety o otcovej smrti ako horúce špagety z hrnca. Cítil som, ako pália. Manželka ma odviedla domov. Synovi povedala, že s otcom, čiže so mnou, niečo nie je v poriadku, a že si musím oddýchnuť. Bol som zmätený. Poriadne zmätený. Lahol som si do postele a zavrel oči. Ticho. Avšak, ticho pred búrkou. Stále som mal chuť na cigaretu a bol som neznesiteľne smädný. V posteli som bol sám, nuž si Psychóza priľahla. Dala mi dlhý bozk. Začal som odmietaať manželku. Mohol ku mne iba môj syn. Nikto ničomu nerozumel. Synovi som povedal všetky svoje hriechy a v jeho oku som zba-

dal Boha. Začal som prosiť o zmilovanie. Manželka niekam telefonovala. Minuli sa mi cigarety. Myslel som, že keď položím ruku na poličku, zjaví sa mi v nej škatuľka cigariet. Nezjavila sa. Skúšal som to opäť, znova a znova. Nič.

Viem, drahá Schizoafektívna psychotická porucha, všetko si dobre pamätáte a určite si kladiete otázku, prečo Vám to vlastne píšem. Chcem, aby ste videli, že sa Vám dokážem pozrieť do očí, pretože aj ja si to pamätám. Súťažíme, koho pamäť je silnejšia, či pamäť človeka, alebo pamäť duševnej choroby, urodzenej duševnej choroby. Vedť ktorá iná choroba by mi dovolila prehŕňať sa v čase, vidieť nášho Pána či veriť, že sa mi v ruke zjaví moja predstava. Manželka sa dovolala Oľge, psychologičke, ku ktorej som chodil liečiť si úzkosti. Tá jej poradila, aby ma okamžite posadili do auta a zaviezli na psychiatriu. Museli ste to počuť, drahá Schizoafektívna psychotická porucha, nuž ste vytiahli najväčší tromf, stratu kontroly. Pomočil som sa. Cítil som úžasný pocit úľavy. Manželka sa zhrozila. Zavolala riaditeľke, či by ma neodviezla na psychiatriu do Žiliny. V aute mi riaditeľka podala nejaký koráľkový náhrdelník s krížikom. Vraj, aby som sa pomodlil ruženec. Nevedel som ho použiť. Usadili ma dozadu. Z jednej strany si ku mne prisadla manželka a z druhej syn. Nechápal som, prečo si aspoň jeden z nich nesadne dopredu. Manželka mi podala telefón, v ktorom som spoznal Oľgin hlas. Jej úlohou bolo udržať ma v pokoji. Celou cestou som jej vysvetľoval, že som preklatý. Našiel som u nej pochopenie. Počúvala ma pozorne a so všetkým súhlasila. Mal som pocit, že sedí vedľa mňa.

Rozmýšľam, ako by sa v minulosti zachovali moji predkovia, keby ma bolo treba zaviezť z kysuckých lazov do Žiliny, do mesta vzdialeného tridsať kilometrov, do najbližšieho mesta, v ktorom bol blázinec. Vtedy ešte neboli psychiatrické oddelenia, ale tradičné blázince, kde človeka poviažali a počkali, kým atak duševnej choroby

odznie. Mali by ste, drahá Schizoafektívna psychotická porucha, na mňa čas podľa ľubovôle. Vtedy by ste boli ozajstnou grófkou a ja Váš poddaný a Vám úplne oddaný. Lekári by sa len prizerali a čakali. Moji predkovia by asi s cestou počkali do úsvitu, zapriahli kone a vystlali voz slamou. Ničomu by nerozumeli. A možno by ma nikam neodviezli. Zdalo by sa im zbytočné štváť kone len kvôli mojím zmäteným slovám. Dali by sa mi napiť pálenky. Vypil by som jej veľa a opitý by som zaspal. A Vy, drahá Schizoafektívna psychotická porucha, by ste boli spokojná, že máte ďalšie ľudské telo. Telo muža, ktorý vidí viac než iní a ktorý nevie žiť na tomto svete.

2. kapitola

„Ako ste spali, pán magister?“ opýtala sa ma pani primárka po prvej noci na psychiatrickom oddelení. Po prvej noci na jednotke intenzívnej starostlivosti psychiatrického oddelenia.

Pozrel som na posteľ, na ktorej spal slovenský Mick Jagger, uvrieskaný a posratý stavec. Konečne spal. Nadránom ho prebalili, nuž sa upokojil a na chvíľu zaspal. Druhý pohľad som venoval posteli s mužom, ktorý bol v noci v delíriu, aj ten po dlhom boji zaspal.

„Celkom dobre,“ zo zdvorilosti som zaklamal. Mal som pocit, že ma celú noc obchádzali zlí duchovia. Len som ležal a čakal. Nevedel som, na čo čakám. V skutočnosti som čakal na ráno. Avšak nechcel som byť nezdvorilý a hneď v prvý deň si sťažovať. A možno som nezaklamal zo zdvorilosti, ale zo zbabelosti. Intuitívny strach, aby mi nenasadili nejakú drsnejšiu terapiu. Lieky, vodičky, injekcie už aj tak urobili zo mňa múmiu. Krátku vetu „Celkom dobre“ som vyslovil len s veľkým sebazaprením. Vykrútilo mi pery a slová akoby sa zasekli v hrudi. Akoby som mal pred celým kolégiom psychiatrického oddelenia, ktoré stálo nastúpené predom mnou, bola veľká vizi-ta, trému. Sedel som na okraji postele a hanbil sa za seba. Pomaly mi dochádzalo, čo všetko som navyvádzal a kde sa nachádzam.

„Môžete ho presťahovať na dvojku,“ nariadila pani primárka.

„Zachránite ma?“ vyslovil som zúfalý otázku.